

Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΑΝΑΚΤΟΡΑ, ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟΣ ΛΑΟΣ

2 Τέσσερα άρθρα του κ. ΧΡ. Δ. ΛΑΜΠΡΑΚΗ

Έχουν πολλά γραφή έως τώρα για τον ρόλο που διεδραμάτισαν οι Άνωτατοι Άρχων, οι αὐλικοί σύμβουλοι και το βασιλικό περιβάλλον στην πρώτη φάση της σημερινής πολιτικής κρίσεως. Η κριτική (από συνταγματικής, πολιτικής και ήθικης πλευράς) των ενεργειών του νεαρού Βασιλέως, των επιστολών του προς τον τότε Πρωθυπουργό και του απιθανού εκείνου πρωτοχρονιάτικου διαγγέλματός του, έχει ήδη άσκηθῆ. Δεν χρειάζεται συνεπώς να επανέλθῃ κανείς σήμερα σε πορίσματα αναλύσεων, οι οποίες έδωσαν ανάγλυφη τὴν εἰκόνα ὅλων τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων παραθιάσεων τῆς δημοκρατικής λειτουργίας τοῦ πολιτεύματός μας.

Χρήσιμο θά ἦταν μόνο νά ὑπογραμμισθῇ πῶς, ἀπό τίς Ἰουλιανές ἐπιστολές μέχρι καὶ τὴν προχθεσινὴ ἀκόμα στήριξη μιᾶς «Κυβερνήσεως» πού εἶχε χάσει πρόσκαιρα τὴν πλειοψηφία της, σημειώνεται μιὰ ΣΤΑΘΕΡΗ ΕΠΙΔΕΙΞΙΣ τὴν κατάχρηση τῶν ἐξουσιῶν. Διότι ἀπὸ τὸ περυσινὸ καλοκαίρι ὡς σήμερα δὲν ὑφίσταται μιὰ μονάχα παραβίαση τοῦ Πολιτεῦματος — μέ ὅλες, ἔστω, τίς ἀναπόδραστες προεκτάσεις της. Παρακολουθοῦμε, ἀντίθετα, μιὰν ἐξελικτικὴ πορεία μέ δύο σκέλη:

* Τὴν σύμπτυξη τοῦ τομέως τῆς εὐθύνης τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν βαθμιαία κατάληψη τοῦ ἐκκενουμένου χώρου ἀπὸ τὴν δραστηριότητα τῶν ἀνευθύνων.

* Τὴν παράλληλη προσπάθεια νά δικαιολογηθῇ καὶ νά ἐδραιωθῇ θεωρητικῶς καὶ πολιτικῶς μιὰ νοοτροπία, ἡ ὁποία θά μπορούσε κάποτε νά μᾶς οδηγήσῃ, ἀπὸ τίς συνταγματικές ἐκτροπές, σὴ σιωπηρὴν εγκαθίδρυση μιᾶς συγκεκαλυμμένης μορφῆς ἀπόλυτης Μοναρχίας.

Τὰ πρόσφατα γεγονότα προβάλλουν κατὰ τρόπον ἀρκετὰ χαρακτηριστικόν: Μία κυβέρνηση πού διέθετε πλειοψηφία δύο μόλις ψήφων, θρέθηκε ξαφνικά σὲ μειοψηφία, χάνοντας τὴν δεδηλωμένη μέ τὴν παραίτηση ὀρισμένων μελῶν της. Ἀντὶ ὅμως νά παραιτηθῇ, καὶ ἀντὶ οἱ ἀνωθεν ὑποστηρικτές της νά τῆς ὑποδείξουν νά παραιτηθῇ, τὴν παρακολουθήσαμε νά καταργῇ αὐθαίρετα τὴν ἀρχὴ τῆς δεδηλωμένης, μέ τὴν ἀπίστευτὴ δήλωση πὺς ἡ ἀρχὴ αὐτὴ δὲν παρουσιάζει παρὰ θεωρητικὴ καθαρά σημασία! Καὶ παραμένει σὴν ἐξουσία, γιὰ νά ἔχῃ τὴν εὐχέρεια νά κατασκευάσῃ,

καὶ πάλι, μιὰ κάποια πλειοψηφία, μέ τίς γνωστὲς πιά μεθόδους τοῦ «χρηματιστηρίου συνειδήσεων» πού χρησιμοποιήθηκαν ἀπ' ὅλες τίς μεταϊουλιανές κυβερνήσεις.

Ὅ,τι θά ἀμβλύνῃ τὴν ἀνάμνηση τοῦ παρελθόντος καὶ θά μετρίαζῃ τοὺς κινδύνους τοῦ μέλλοντος θά ἦταν ἡ προσφυγὴ σὴ μοναδικὴ φυσιολογικὴ διέξοδος πού διαθέτει τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα: τίς ἐκλογές. Τὰ Ἀνάκτορα ὅμως, κάμνοντας χρῆση ἢ κατάχρηση τῶν διατάξεων καὶ τῶν κενῶν τοῦ Συντάγματός μας, ἀποκρούουν τὴν διενέργειά τους, μολοντὶ ἀντιλαμβάνονται ξεκάθαρα τὴν ἐκδηλῆ διάσταση ἀνάμεσα σὲ φρόνημα τοῦ Λαοῦ καὶ σὴν τεχνητὴ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς.

Τὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῶν ἐκλογῶν

Τὰ ἐπίσημα ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῆς προσφυγῆς σὴν λαϊκὴ ἐτυμηγορία ἔχουν καταντήσῃ κατὰ συνθήκην ψευδῆ.

Καί, πρῶτα-πρῶτα, ἡ δεξιότητα καὶ ἡ ἐξάψη τῶν πνευμάτων, πού δῆθεν δέν ἐπιτρέπουν τὴν διενέργεια ἐκλογῶν. Ἀσχετὰ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ποτὲ καὶ ΣΕ ΚΑΜΙΑΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΧΩΡΑ δέν ἔχουν ἀναβληθῇ ἐκλογές ἐπειδὴ ὁ λαὸς «τελεῖ ἐν ἐξάψει», ἡ δεξιότητα αὐτὴ — δεχόμενοι ὅτι ὑπάρχει — δέν εἶναι ἀπόρροια παραλόγων συναισθημάτων, τὰ ὁποία σήμερα ἔχουν φουντώσῃ ἀλλὰ μπορεῖ αὐριο νά κοπάσουν. Ὅφειλεται σὴ σαφὴ ἀντίληψη τοῦ Λαοῦ ὅτι καταπατήθηκαν τὰ δικαιώματά του, ὅτι ἀφαιρέθηκε αὐθαίρετα ἡ ἐξουσία ἀπὸ τὸν φορέα σὲν ὁποῖον ὁ ἴδιος τὴν εἶχεν ἀναθέσει, καὶ ὅτι, τώρα ἀκόμα, ἐπιχειροῦν νά τὸν φιμώσουν. Ἡ ἀντίδραση τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀποδεικνύει ἀσφαλῶς πολιτικὴν ὀριμότητα ὅσον καὶ δυσφορία: μιὰ ψυχραιμὴ ὅμως δυσφορία καὶ μιὰ ἀντίθεση συνειδητὴ, οἱ ὁποῖες δέν ὑπάρχει περίπτωση νά ἐκτονωθοῦν μέ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου.

Σάν δεῦτερο ἐπιχείρημα ἐναντίον τῶν ἐκλογῶν προβάλλεται ἡ «οἰκονομικὴ κρίση», ἡ ὁποία ὑποτίθεται ὅτι θά μπορούσε νά ἐπιδεινωθῇ σὲ κλίμα προεκλογικόν. Ἀλλὰ κρίση δέν ὑπάρχει: γιὰτὶ ἂν ἀλήθεια ὑπῆρχε, δέν θά εἶχε θεραπευθῇ ὡς διὰ μαγείας μέσα σ' ἓνα μῆνα, ὅπως μέ τὴν αὐταρέσκεια διακηρύττει ἡ σημερινὴ κυβέρνηση.

Τί άλλο απομένει από την επίσημη επιχειρηματολογία; "Οτι, τάχα, τό Σύνταγμα δέν προβλέπει τήν διενέργεια ἐκλογών παρὰ μόνο μετά τήν ἐξάντληση τῆς τετραετίας. Πρόκειται, ἐδῶ, γιά μία θέση ἡ ὁποία οὐσιαστικά ἀποκρούει κάθε δυνατότητα ἀνανεώσεως τῆς Βουλῆς καί καταργεῖ, συνάμα, τήν χρησιμότητα τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος. Γιατί, ἂν ἀλήθεια ὁ Βασιλεὺς δέν ἀναγνωρίζει σάν ὑπέρτατο χρέος του τό νά παρακολουθῇ ἀδιάκοπα τήν σχέση Λαοῦ καί Βουλῆς καί τήν μεταξύ τους ἁρμονία, καί ἀνάλογα μέ τὰ πορίσματα του, νά διαλύῃ ἢ ὄχι τό Κοινοβούλιο, τότε ποιά εἶναι ἡ ἀποστολή του; Γιατί πληρώνεται ἀπό τόν Λαό καί γιατί τοῦ ἀνατίθενται τά καθήκοντα Ρυθμιστοῦ τοῦ Πολιτεύματος; Γιά νά κυττάζει ἀπλῶς τό ἡμερολόγιο καί νά μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ἐξαντλοῦνται οἱ τετραετίες; Κανείς, στό θάθος, δέν πιστεύει παρόμοιες γελοῖες καί ἀνορθόδοξες θεωρίες — οὔτε καν ἐκεῖνοι ποὺ τίς προβάλλουν μέ κυνισμό, σάν ἀκαταμάχητα δόγματα, στά μάτια τοῦ «ἀφελοῦς ὄχλου».

Πίσω ὅμως ἀπό τήν ἀπίθανη αὐτὴ επιχειρηματολογία κρύβονται ΑΛΛΕΣ ΦΟΒΙΕΣ. Παρ' ὅλον ὅτι ἀποδεικνύονται ἐξ ἴσου τεχνητές καί ἀδικαιολόγητες, καλὸ εἶναι νά διερευνηθοῦν ἀπὸ τήν οὐσιαστικὴ τους πλευρά. Διότι οἱ ἐνδοιασμοὶ αὐτοὶ προσλαμβάνουν τὴ μορφή δύο «κινδύνων», τοὺς ὁποίους ἐπισείουν τὰ Ἀνάκτορα καί τὰ κόμματα τῆς Δεξιᾶς εἴτε γιά νά αἰτιολογήσουν τίς ἀνησυχίες τους εἴτε γιά νά πτοήσουν ἓνα τμῆμα τῆς Κοινῆς Γνώμης: Ἡ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος καί τό ἐνδεχόμενο, μήπως ἡ ἀνοδος τῆς Ἐνώσεως Κέντρου στήν ἀρχὴ διανοίξῃ τόν δρόμο πρὸς τόν κομμουνισμό.

Συνταγματικὴ ἀναθεώρηση καί καθεστωτικὸ

Ἀποτελεῖ κοινὴ πιά συνείδηση, ὅσπερ μάλιστα ἀπὸ τίς κατηγορηματικὲς δηλώσεις ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ὅτι, τώρα δά, εἰλικρινὲς φόβος θέσεως καθεστωτικοῦ ζητήματος δέν μπορεῖ νά ὑφίσταται.

Δύο ὅψεις ἐμφανίζει τό λεγόμενο «καθεστωτικόν»: Ἡ μία ἀναφέρεται στὴ μορφή τοῦ Πολιτεύματος, δηλαδή στήν ὑπάρξη βασιλευσμένης ἢ ἀβασιλεύτου δημοκρατίας. Ἡ δευτέρη συνίσταται στήν ἀναθεώρηση ὠρισμένων μόνο διατάξεων τοῦ Συντάγματος, μέ ἀντικειμενικὸ στόχο νά περιορισθοῦν οἱ δυνατότητες καταχρήσεως ἐξουσίας ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχontos σέ βάρος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, καθὼς καί οἱ δυνατότητες παρεμβάσεων του στίς ἐσωτερικὲς ὑποθέσεις τῶν πολιτικῶν κομμάτων.

Μία οὐσιαστικὴ συνταγματικὴ μεταρρύθμιση θά πετύχαινε πράγματι νά ἀποσαφηνίσῃ τήν λειτουργία τῶν διαφόρων πολιτικῶν ὀργάνων καί νά κατοχυρώσῃ πληρέστερα τὰ δικαιώματα τοῦ Λαοῦ. Ὅσοδήποτε ὅμως ἄρτια καί ἂν ἦτον, δέν θά μπορούσε νά ἀποτρέψῃ αὐτόματα παρεκτροπές καί παραβιάσεις, ἐφ' ὅσον οἱ ἴδιοι οἱ ἐκφραστές τῆς λαϊκῆς θελήσεως, δηλαδή οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, τὰ πολιτικὰ κόμματα καί ἡ Βουλὴ, δέν θά στέκονταν στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς τους καί δέν θά παρέμεναν ἀδιάφοροι κι ἀτεγκτοὶ στήν ἀσκηση τοῦ λειτουργήματός τους.

Τὰ ἰδιανικώτερα καί αὐστηρότερα πλαίσια μποροῦν νά περιορισθοῦν τὴν δραστηριότητα, ὅχι ὁμως καί νά μεταβάλουν ἄρδην ἐκεῖνους τοὺς ποιοὺς ἀφοροῦν. Μόνο μέ τόν χρόνο μπορούμε νά ἐλπίσωμε πὼς ἡ ἐξωτερικὴ πειθαρχηση θά διαμορφώσῃ καί τὴν ἀντίστοιχη ἐσωτερικὴ ἀνάπλαση τῶν συνειδήσεων.

Χωρὶς φυσικὰ νά ὑπερασπίζεται κανεὶς τὴν «ἠθικὴ» τῶν βασιλικῶν ἐνεργειῶν ἢ νά ἐπιθυμεῖ νά μειώσῃ τίς προφανεῖς εὐθύνες τῆς Αὐλῆς, εἶναι ὥστόσο ὑποχρεωμένος νά διαπιστώσῃ πὼς ἡ ἐνοχὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν γιά ὅσα συνέβησαν, ἀποδεικνύεται δυστυχῶς τό ἴδιο βαρειά. ΚΑΜΜΙΑ παραβίαση τοῦ Συντάγματος δέν θά ἦταν πρακτικὰ δυνατὴ ἂν ἓνα σημαντικό τμῆμα τοῦ πολιτικοῦ μας κόσμου δέν ἔσπεργε καί δέν συνεργοῦσε στήν παραβίασιν αὐτῇ.

Ἄν, ἄς ποῦμε, οἱ ἀποσπασθέντες πολιτευτὲς τῆς Ἐνώσεως Κέντρου δέν προσεφέροντο — καί κατὰ σεμνὲς μάλιστα δόσεις — νά γίνουν ὄργανα διασπάσεως τῆς παρατάξεώς τους, ἂν δέν ἀπεμπολοῦσαν χάριν ἀξιωμάτων ἢ ἄλλων ἀνταλλαγμάτων ὄχι τὴν ἀνύπαρκτη ἰδεολογία τους, ἀλλὰ τὴν ἴδια τους τὴν ἀξιοπρέπεια; ἂν δέν ἀνελάμβαναν οἱ ἴδιοι τὴν κάλυψη καί ὑποστήριξη τῶν ἀπιθάνων θέσεων τῶν βασιλικῶν ἐπιστολῶν καί τοῦ διαγγέλματος, τίποτε ἀπ' ὅσα σήμερα καταμαρτυροῦμε, δέν θά εἶχε ἴσως συμβῇ.

Οὐσιαστικά, ἂν ὁ Βασιλεὺς κατέκτησε ἓνα χώρα συνταγματικῶν ἁρμοδιοτήτων ποῦ δέν τοῦ ἀνῆκε, τό κατόρθωσε χάρι στά ρήγματα ποῦ διάνοιξαν οἱ ἴδιοι οἱ πολιτικοὶ μας ἄνδρες. Ὅλες σχεδὸν οἱ παραβιάσεις τοῦ τελευταίου δεκαμήνου πραγματοποιήθηκαν μέ σύμπραξη κι' ἐπιδοκιμασία μέρους τοῦ Κοινοβουλίου. Ἀλλ' ἀπὸ τὴν στιγμή ποῦ μία Βουλὴ περιέχει τόσο ὕψιλό ποσοστὸ «εὐκάμπτων» ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ, εἶναι δύσκολο τό Πολίτευμα νά λειτουργήσῃ ὁμαλά, ἀκόμα καί μέ τὸν πῶ ἀξιο, τὸν πῶ ὥρμιο ἢ τὸν πῶ μορφωμένο Βασιλέα.

Μήπως τότε τό συμπέρασμα είναι πώς δέν χρειάζεται ή αναθεώρηση τοῦ Συντάγματος;

Ἀντιθέτως!

Προβάλλει ὁμως ή ἀπορία: Εἶναι ἀραγε φρόνιμο νά κινήσωμε τήν διαδικασία ἀναθεωρήσεως θεσμῶν καί τροποποιήσεως τοῦ Συντάγματος, μέ Βουλή σάν τήν σημερινή, πού μᾶς ἔδωσεν ἤδη τό εὐτελές μέτρο τῶν δυνάμεων καί τῆς ἠθικῆς τῆς ἀντιστάσεως; Καί μέ πολιτικούς ἀνδρες πρόθυμους νά ὑποκύβουν σέ πιέσεις, σέ ἐκφοβισμούς ἢ στήν ὑπόσχεση διαφόρων ἀνταλλαγμάτων; Μέ πολιτικά κόμματα θυαλμένα, στήν πλειοψηφία τους, ἀπό τόν ἄξονα τῆς σύγχρονης ἱστορίας, τά ὁποῖα παραγνωρίζουν τίς ἠθικές, πολιτικές καί κοινωνικές ἐπιταγές τῆς ἐποχῆς μας; Τό ἐγχείρημα κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθήκες, ἐγκυμονεῖ κίνδυνο ἀκόμα καί ἐπιδιώκει νά σῶσιν ὅσους ὄρων λειτουργίας τοῦ Πολιτεύματος. Δέν θά ἦταν ἄσκοπο νά ὑπενθυμίσωμε ἐδῶ πώς ὅσοι νόμοι σχετικοί μέ τήν πολιτειακή λειτουργία ψηφίσθηκαν ἀπό τό 1950 ὡς σήμερα, ὄχι μόνο δέν περῶσαν ἀλλ' ἀντίθετα ἐπαύθησαν καί ἐπεξετέιναν τά προνόμια τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας...

Δέν πρέπει, λοιπόν, κανείς νά ἐπιδιώκει κάτι γιά τό ὁποῖο δέν γνωρίζει τό πού θά καταλήξῃ. Ἡ, ἀκριβέστερα, κάτι πού ἴσως θά μᾶς κἀν νά διολισθῶμε πρὸς μιᾷ μορφῇ Βοναπαρτισμοῦ. Γιά τούς ψυχραίμους καί λογικούς πολίτες, προβάλλει ἡ ἀνάγκη, πρὶν ἀκόμη ἐπιχειρηθῇ ἡ συνταγματική μεταρρύθμιση, νά ξεφύγουμε ἀπό τό σημερινό πολιτικό τέλμα καί, μέ τήν δημιουργία κομμάτων ἀρχῶν, νά ἀποκτήσωμε τά ὄργανα, πού ν' ἀντιμετωπίζουν ἀφοβα, ἀνεπηρέαστα καί ὑπεύθυνα, χωρίς ὀργή καί χωρίς προκατάληψη τό θεμελιώδες αὐτό θέμα τῆς συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως.

Καί κατὰ τό ἐνδιάμεσο διάστημα, ὅσοι πολιτικοί σχηματισμοί πιστεύουν στήν ἀνάγκη τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος — γιατί εἶναι ἐνδεχόμενο νά ὑπάρχουν κι' ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι δέν θά λένουν τήν ἀνάγκη —, ἄς ἀρχίσουν νά μελετοῦν τό περιεχόμενο της. Τά πορίσματα τῆς μελέτης τους θά πρέπει νά ἐνταχθοῦν στά προγράμματα των καί νά ὑποβληθοῦν, πρὶν ἀπό τίς ἐκλογές, στήν κρίση τοῦ λαοῦ.

Συμπέρασμα: Ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος, ναι. Ἀλλά μέ ἄλλης ποιότητος Βουλὴ καί μέ ἄλλη σύνθεση τῶν πολιτικῶν δυνάμεων.

Χάριν δηλαδή τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, χάριν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Λαοῦ, ἄς μὴν ἐπιχειρηθῇ ἀναθεώρηση τοῦ Συντάγματος... ἀκόμη! Πρὸς τό παρόν, ἐκεῖνο πού προέχει εἶναι, μέ τήν πάγια λειτουργία συγκροτημένων πολιτικῶν σχηματισμῶν, νά ἀποκτήσωμε κόμματα ἀρχῶν, σεβόμενα ἑαυτά καί τόν Λαό, τά ὁποῖα νά διασφαλίζουν, τήν ἀναγκαίαν, τήν ἀπαραίτητη «ἀνακτορικήν οὐδετερότητα».

Κι' ὅσο ἡ πλειοψηφία τῆς Βουλῆς δέν θά ἀποτελεῖται παρὰ ἀπό ὁμάδες δεκτικές «σαλαμοποιήσεως», διατεθειμένες νά αὐτοταπεινῶνται καί νά χρησιμοποιοῦνται — μέ τί μάλιστα περιφρόνηση! — ἀπό τήν Αὐλή γιά ἀνώμαλους πολιτικούς σκοπούς, ἡ πολιτική μας ζωὴ θά ταλαντεύεται στά ἀκράγια ὅρια τῆς νομιμότητος... Καί κάποτε πέραν αὐτῆς.

Ὁ κομμουνισμός

Τό φόβητρο τοῦ κομμουνισμοῦ ἐπισεΐται σάν ἄλλο ἀντιεκλογικό ἐπιχείρημα. Ἡ μᾶλλον ὄχι ἐπιχείρημα, ἀλλά πρόφαση, γιατί ὅλοι γνωρίζουν τίς πραγματικές διαστάσεις τοῦ κομμουνισμοῦ στήν Ἑλλάδα. Ὅπως ἐπίσης, ὅλοι συνειδητοποιοῦν σέ στιγμές ψυχραιμίας πώς οἱ δημοκρατικές δυνάμεις τοῦ Κέντρου ἀποτελοῦν τόν μόνο κυματοθραύστη ἐναντίον τῆς πολώσεως καί τῆς ἀκρας ἀριστερᾶς. Ὅσοι ἐργάστηκαν γιά τήν διάλυση τῆς Ἑνώσεως Κέντρου (καί τά Ἀνάκτορα ἐπράξαν ἀσφαλῶς τό κατὰ δύναμιν!) ἀπεργάζονται τήν πόλωση. Ἰσως-ἴσως, γιατί ἡ κομμουνιστική φοβία ἀποτελεῖ τόν κύριο λόγο ὑπάρξεώς τους στή σημερινή Ἑλλάδα.

Μέ τήν μέθοδο τῆς «κομμουνιστικοποίησης» τοῦ κάθε ἀντιπάλου καί τῆς γενικεύσεως τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ σέ θάρος του, ἔχομε φθάσει σήμερα σέ μιᾷ πολιτικά καί κοινωνικά ἐπικίνδυνη φάση. Σάν ἀναρχικός εἶχε κάποτε κατηγορηθῇ ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ἐπειδή δέν συμφωνοῦσε μέ τόν Βασιλέα Κωνσταντῖνο· κομμουνιστές ἢ συνοδοιπόροι χαρακτηρίσθηκαν ὁ Σοφούλης καί ὁ Πλάστηρας, ὁ Σοφοκλῆς Βενιζέλος, ὁ Γεώργιος Παπανδρέου καί γενικώτερα, ὅσοι ἔτυχε νά ἔχουν γνώμη διάφορη ἀπό τίς θέσεις τῶν Ἀνακτόρων.

Ἀνεξάρτητα ὁμως ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀνώτατος Ἀρχων δέν δικαιούται νά ἔχῃ κᾶν γνώμη, ἡ μεθοδική σπίλωση τῶν ἀντιπάλων (ὁσῶν δηλαδή δέν κάμπτονται) μέ τόν χαρακτηρισμό τοῦ «κομμουνιστοῦ», γιά λόγους δέ καθαρά ἰδιοτελεῖς, ἔχει προσλάβει τέτοιες διαστάσεις, ὥστε νά καταντᾷ ἐθνικά ἐπικίνδυνη πράξη. Καί, τελικά, ἡ μέθοδος αὐτή ὄχι μόνο δέν ἀποτρέπει τόν κίνδυνο τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀλλ' ἀντίθετα τόν ἐνισχύει.

Εἶναι φανερό ὅτι, μέ αὐτήν τήν ἠθική τρομοκράτηση ἐπιδιώκεται ἡ ἐκ τῶν προτέρων συμμόρφωση τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν στίς ἐπιταγές τῶν Ἀνακτόρων. Δηλαδή μιᾶς Αὐλῆς, ἡ ὁποία δέν ἐνδιαφέρεται τόσο γιά τήν ἐξουδετέρωση τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου (πού ἀποτελεῖ τό μοναδικό σύνθημα καί «πιστεύω» τῶν κομμάτων τῆς Δεξιᾶς) ὅσο γιά τήν οὐσιαστική καθυστάτη τῶν κυβερνήσεων. Ποιό ὅμως κόμμα καί ποιά κυβερνηση πού σέβεται τόν ἑαυτό της, μπορεῖ ποτέ νά δεχθῇ κάτι τέτοιο;

Ἡ συνεργασία

Ἡ ἐπιχειρηματολογία ἐναντίον τῶν ἐκλογῶν ἐξαντλεῖται μ' ἓνα τελευταῖο ἐρώτημα, στοῦ ὁποῖο ἐκείνοι πού τό θέτουν δίδουν, φυσικά, ἀπάντηση καταφατική ἐκ προοιμίου: Καί ἐάν, λέγουν, ὑπάρξῃ συνεργασία τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων μέ τήν Ἀκρα Ἀριστερά:

Ἀλλά ἀνοικτά κι' ἐπίσημα, σέ κάθε εὐκαιρία, στοῦ Συμβουλίου τοῦ Στέμματος ὅπως καί στίς συζητήσεις γιά τόν ἐκλογικό νόμο, ἡ Ἑνῶση Κέντρου ἔχει ἐμμεῖναι — σέ ἀντιδιαστολή, μάλιστα, πρὸς τίς ἄλλες παρατάξεις — στήν ἀρχή τῆς αὐτοτελοῦς καθόδου στόν ἐκλογικό στίβο· κι' ἔχει μέ χίλιους καί δύο τρόπους δηλώσει πῶς γιά μιά παράταξη, τήν ὁποῖαν ὑποστηρίζει τό 53% τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἡ συνεργασία μ' ὁποιοδήποτε ἄλλο κόμμα, εἴτε τῆς δεξιᾶς εἴτε τῆς ἀριστερᾶς, δέν εἶναι νοητή. Μήπως οἱ βασιλικές ἐνέργειες σέ θάρος τῆς καί σέ θάρος τῆς συνταγματικῆς τάξεως, περιώρισαν τήν ἀπήχηση τῆς Ἑνώσεως Κέντρου στό Λαό, ὥστε νά ἀναζητῇ σήμερα σανίδα σωτηρίας στή συνεργασία τῆς μέ τήν Ε.Δ.Α.; Ἀλλ' αὐτό οὔτε οἱ ἴδιοι οἱ βασιλικοί σύμβουλοι δέν θά τολμοῦσαν νά τό ἰσχυρισθοῦν. Ποιός, λοιπόν, θά ἦταν ὁ λόγος μιάς τέτοιας συνεργασίας;

Νά ἀποσαφηνίσωμε ὅμως ἓνα πράγμα, μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο: Ἡ Ἑνῶση Κέντρου ἔλαβε τήν ἀμετακίνητη αὐτή θέση ΟΧΙ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΘΗΣΥΧΑΣΗ τούς σήμερα «ἀνησυχοῦντες», οὔτε γιά νά κάνῃ παραχωρήσεις στίς φοβίες — τίς ὑποκριτικές ἢ, ἔστω, καί εἰλικρινεῖς — τῶν ἀντιπάλων τῆς ἢ τοῦ νεαροῦ Βασιλέως. Ἐλαβε τήν θέση αὐτή γιατί τήν ἔκρινε ὡς τήν ΜΟΝΗ πολιτικά ὀρθή καί ἐθνικά ἐπιβεβλημένη.

Ἄν δέν ἐπίστευε γιά σωστή τήν θέση αὐτή καί ἂν δέν ἦταν προσηλωμένη στήν ἀρχή τῆς ὁμαλότητος, θά μπορούσε σήριστα νά ἔχῃ ἤδη θέσει καθεστωτικό. Θά μπορούσε, ἀκόμα, τήν ἐπομένη τοῦ Ἰουλιανοῦ πραξικοπήματος, νά προκαλέσῃ τήν αὐτοδιάλυση τῆς Βουλῆς — ὅπου διέθετε τήν πλειοψηφία — ὅπως ἄλλωστε ὑπεστήριζαν πολλοί βουλευτές ἀπ' ἐκείνους πού ἔκτοτε μετεπήδησαν. Θά μπορούσε, τέλος, νά ἀκολουθήσῃ μία γραμμή, ἡ ὁποία θά ἀνέτρεπε ἀσφαλῶς τήν σημερινή κατάσταση — μά θά δημιουργοῦσε παράλληλα κίνδυνο διαλύσεως ὁλοκλήρου τοῦ κρατικοῦ οἰκοδομήματος! Γι' αὐτό καί δέν τό θέλησε. Τό νά τό θελήσῃ στοῦ μέλλον, ὅταν ἡ λαϊκή ψῆφος τῆς δώσῃ τήν ἐξουσία καί τήν εὐθύνη γιά τήν διαχείριση τῶν ἐθνικῶν μας πραγμάτων, εἶναι ἰσχυρισμός πιό ἀνόητος παρά κακοήθης.

Ὅπως καί ἐνός ἀνθρώπου, ἔτσι καί μιάς παρατάξεως ἡ στάση τήν ὥρα τῆς κρίσεως, εἶναι δείγμα ἀσφαλῆς γιά τήν συμπεριφορά τῆς, ὅταν ἡ κρίσις παρέλθῃ. Ἡ Ἑνῶση Κέντρου δέν πρόκειται συνεπῶς νά ἐγκαταλείψῃ τήν γραμμή, τήν ὁποία ὡς σήμερα ἀκολουθεῖ.

Δέν πρόκειται ὁμως, κι οὔτε πρέπει, νά παράσῃ ὁποιοσδήποτε διαθεθαίῳσεις ὑποταγῆς στά κελεύσματα τῶν ἀνακτορικῶν κύκλων. Διὰ θά ἐπρόδιδεν ἔτσι τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ καί θά περιώριζε τίς ἐξισορροπιστικές τῆς δυνατότητες, μέσα στήν ἥδη τόσο περίπλοκη σύνθεση τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ ἐκλογές καί ὁ Βασιλεὺς

Ἀπομένει, σάν ψυχολογικός ἐνδοιασμός μάλλον παρά σάν ἐπιχείρημα ἐναντίον τῶν ἐκλογῶν, ἡ σκέψη πῶς ἡ ἀσφαλῆς ἐκλογική νίκη τῆς Ἑνώσεως Κέντρου θά συνεπάγεται ἥττα, μείωση ἢ ταπείνωση τοῦ Βασιλέως. Ὡσάν ὁ Βασιλεὺς καί ἡ Ἑνῶση Κέντρου νά ἦσαν κομματικοὶ ἀντίπαλοι πού διεκδικοῦν στόν ἐκλογικό στίβο τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ Λαοῦ!

Ἀντικειμενικά, πρέπει νά ἀναγνωρίσωμε πῶς ὁ φόβος αὐτός ΔΕΝ ΕἶΝΑΙ ΑΠΟΛΥΤΑ ΑΒΑΣΙΜΟΣ, ἐφ' ὅσον ὁ Βασιλεὺς ἀρνούμενος τὸσον ἐπίμονα τίς ἐκλογές ἐρχεται σέ ἀντίθεση πρὸς τήν πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἐάν πράγματι ἦταν δυνατό νά ἐξαντληθῇ ὁλόκληρη ἡ τετραετία, τότε θά ἐδραιωνόταν στόν Λαό ἡ πεποίθησι πῶς οἱ ἐκλογές διενεργοῦνται ὀχι ἐπειδὴ ὁ Ἀνώτατος Ἀρχὼν ἀνεγνώρισε τήν ὑποχρέωσή του νά ἐναρμονίσῃ Βουλὴ καί Λαό, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐσύρθη ἐκεῖ ΑΠΟ ΑΝΑΓΚΗ. Καί καθὼς τότε θά διαπιστωθῇ ὅτι ἡ προσπάθεια ἀλλοιώσεως τοῦ λαϊκοῦ φρονήματος (σὴν ὁποία κατ' εὐφημισμό δόθηκεν ὁ ὅρος «ἐκτόνωση») ἔχει ἀποτύχει, ἡ ἀποτυχία αὐτή θά ἀντανάκλᾳ μοιραία καί αὐτόματα στόν ἴδιο τόν Βασιλέα. Ἐνῶ ἂν οἱ ἐκλογές διενεργηθοῦν ἐγκαιρα καί δέν προκηρυχθοῦν ἐπειδὴ ἀπλούστατα ἐξαντλήθηκαν τὰ ὑστατα χρονικά περιθώρια πού ὑπαγορεύει τό Σύνταγμα, θά ἐκλείψῃ τό αἴτιο τῆς σημερινῆς ἀντιθέσεως καί τῆς ἐμπλοκῆς τοῦ Βασιλέως στίς πολιτικές διὰφορές.

Στό σημεῖο αὐτό προσφέρεται μία διεξοδος στήν ὁποία συμπίπτουν τὰ συμφέροντα ὅλων: Τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ Πολιτεύματος καί τοῦ ἴδιου τοῦ Βασιλέως. Ὑπάρχουν ἄραγε σήμερα ἀκόμα ἄνθρωποι πού πιστεύουν ὅτι ἡ ἐμμονή σ' ἓνα βασικό σφάλμα, ὅπως εἶναι ἡ ἐκτροπή ἀπὸ τήν συνταγματική τάξη, καί ἡ παρατεινόμενη ἀντίθεση πρὸς τήν πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ΜΠΟΡΟΥΝ ΠΟΤΕ ΝΑ ΣΤΕΡΙΩΣΟΥΝ ΕΝΑΝ ΘΡΟΝΟ;

ΑΥΡΙΟ: Ἡ ΑΝΑΠΗΡΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ἡ ΑΚΡΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ